

ВЕСЕДИ

на

ВЕТЕРИНАРЕНЪ ЛЕКАРЪ

: : МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ : :

Иванъ Д. Тюлевъ.
Ветеринаренъ Лекаръ.

Роденъ е въ гр. Калоферъ на 14 февруарий, 1868 год. Първоначалното си образование е получилъ въ родния си градъ и въ гр. Карлово, а средното въ Пловдивската Мѣжка Държавна Реална Гимназия. Слѣдъ свършването на каза-

ната гимназия е постъпилъ да следва въ Висшето Ветеринарно Училище въ Алфортъ при Парижъ, което е свършилъ въ 1891 г.

Следъ свършването на наукитъ си той е билъ назначенъ за ветеринаренъ лѣкаръ въ София, а въ 1892 год. е билъ премѣстенъ въ Свищовъ, отъ кждѣто въ 1893 г. наново е билъ възвърнатъ на първата си длъжностъ. Въ 1894 год. е билъ назначенъ за Началникъ на Ветеринарното Отдѣление при Гражданската Санитарна Дирекция и членъ на Върховния Медицински Съвѣтъ. Въ 1895 г. е преминалъ на сжщата длъжностъ при Министерството на Земледелието и Търговията, кждето и била прѣхвърлена цѣлата Ветеринарно-Санитарна Служба. Длъжността Началникъ на Ветеринарното Отдѣление е изпълнявалъ непрекъснато до 1913 год., когато е билъ уволненъ. Презъ всичкото това врѣме той е билъ Прѣдседателъ на Върховния Ветеринаренъ Съвѣтъ. Прѣзъ врѣме на тая си служба, той е организиралъ ветеринарната служба, като е изработилъ и редъ закони и правилници по нея. Въ 1903 г. нему е било възложено да завежда и зоотехническата служба.

Той е билъ непрѣкъснато редакторъ на „Ветеринарна Сбирка“ въ разстояние на 18 години, на която е билъ и единъ отъ основателитъ. Въ това списание той е помѣстилъ редица свои оригинални и прѣводни статии. Освѣнъ това напечаталъ е и следнитъ трудове: *„Най-добрия способъ за познаване и гледане на добритъ млѣчни крѣви“* и *„Репортъ за изучаване на чумата по едрия рогатъ добитѣкъ въ Мала-Азия“*.

Печаталъ е и нѣколко статии въ разни списания и вѣстници.

Награденъ е съ нѣколко ордена български и чуждестранни.

Билъ е дълги години и членъ на Международната Постоянна Комисия по уреждане на международнитъ конгреси, която имаше седалището си въ Холандия, Удрихъ

Презъ врѣме на свѣтовната война той е билъ началникъ на Ветеринарно-Подофицерското Училище. Сега за награда на своята дългогодишна дѣйностъ е пенсионеръ.

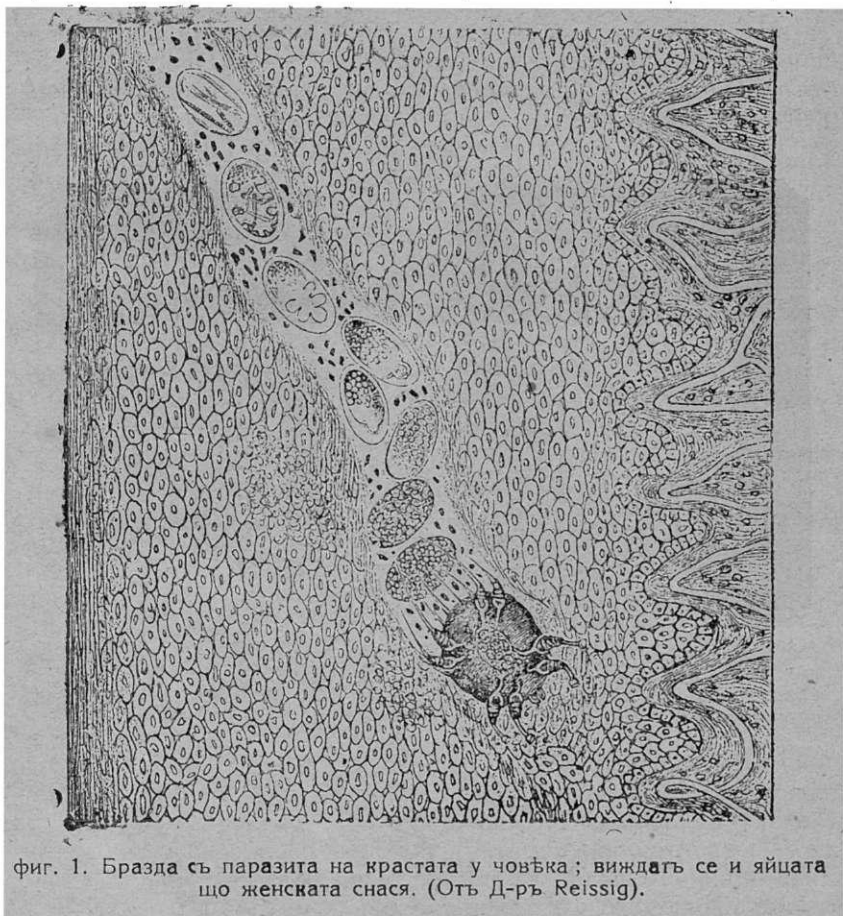
Д-ръ А. Стояновъ.

Воененъ ветерин. лѣкаръ.

Болезтъта краста по домашнитъ животни.

Болезтъта краста върлува най-вече зиме и пролѣтъ по домашнитъ животни и тогава тя е по-опасна, поради невъзможността да се лѣкува ефикасно, тъй като се рискува про-

студяването на заболѣлитъ животни. Обикновено тази болестъ, както и другитъ заразителни и инфекциозни болести, се явява въ голѣма степенъ като неизбежно послѣдствие на войнитъ, когато животнитъ сж принудени да ношуватъ въ различни обори и когато контрола върху тѣхното гледане и опазване е по-малкъ. А ако, за нещастие, се случи оскѣдица на фуража, както това бѣше прѣзъ зимата на 1918 г. и въ началото на 1919 год., то ще имаме печалната картина — да умиратъ ежедневно по нѣколко коня въ най-мизерно телесно състояние отъ глада и отъ болестъта краста безъ да може лѣкаря нѣщо да направи. Ето защо, съ право може да се каже, че

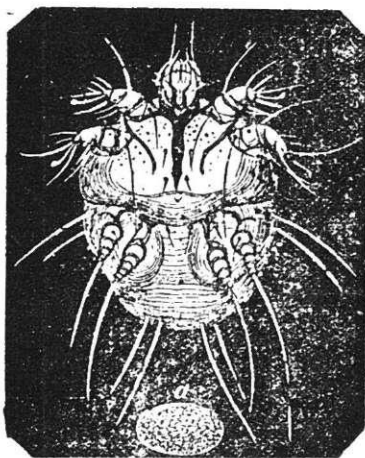
фиг. 1. Бразда съ паразита на крастата у човѣка; виждатъ се и яйцата що женската снася. (Отъ Д-ръ Reissig).

зиме болестъта е истински бичъ за домашнитъ животни, особено за конетъ. Водими отъ желанието да просвѣщаваме въ ветеринарно отношение нашия читателъ-скоговѣдецъ, ние ще го запознаемъ съ тази опасна болестъ, като изложимъ какъ

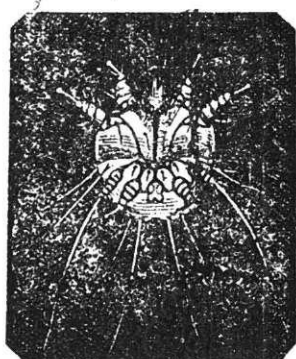
става заразяването, признаците на болестта у по-главните домашни животни и средствата за лечение.

Необходимостта от познаването на тази болест става още по-наложителна, като се има предъ видъ обстоятелството, че отъ нѣкои животни, заразени съ „краста“, може да се зарази и човѣкъ. А у послѣдния тази болестъ, макаръ и излѣчима, причинява една истинска опасностъ за цѣлото съ-мѣйство.

Болестта краста е прилепчива (заразителна) кожна болестъ, която се срѣща при всичките домашни животни и човѣка и се дължи на особенни животински паразити, наречени „асари“ (отъ групата „acari“). Тѣ живѣятъ въ кожата на животните и впиватъ смукалцата си въ грния ѝ пластъ, като причиняватъ силенъ сърбежъ, пъпки, надებеляване и напукване на сжщата, хронически отслабване на животното и най-

фиг. 2-ра. Паразита на човѣшката краста женски паразитъ а яйца (*sarcoptes hominis*)—отъ проф. Peroncito

фиг. 3-та

Паразита на човѣшката Краста-мжжкия паразитъ отъ проф. Peroncito

послѣ смъртъ, ако болестта обхване по голѣмата частъ отъ тѣлото му. По-рано вѣрвали, че болестта „краста“, се дължа на нѣкакво измѣнение на кръвта,— това вѣрване, разбира се, че е грѣшно, щомъ съ микроскопа ние виждаме истинския причинителъ на болестта. Разнитѣ видове краста у животните и човѣка сж причинени отъ семейството на „асари“-тѣ, т. е. отъ рода „*Sarcoptes psorici*“, който отъ своя страна се раздѣля на три групи: „*sarcoptes*“, „*prosopetes*“ и „*symbiotès*“. И трите групи сж микроскопични организми, съ по 8 крака, съ глава, съ кръгло и сплеснато тѣло; различаваме двата

пола; мъжките сж по-малки отъ женските. Отъ първата група паразити сж познати повече отъ 10 вида! Най-добре сж изучени тѣзи у човѣка, коня, котката, свинята, козата, у камилата, заека и пр. Нѣкои отъ тѣзи паразити живѣятъ еднакво въ кожата на човѣка или на нѣкои отъ домашните животни, причинявайки прилични болезнени форми; изглежда, че се касае до сходни видове паразити, които малко сж се измѣнили по форма и голѣмина.

Така напиримѣръ козята краста заразява еднакво козитѣ и човѣка; сжщото е и съ конската краста, отъ която се заразява коня и човѣка.

1. *Краста у коня.* У коня се срѣщатъ и тритѣ групи паразити. Първия видъ се появява отначало по главата, отъ дѣто се разпространява по шията, холката, плешките и отъ тамъ по цѣлото тѣло. Други пжтъ болестъта започва отъ хълбоцитѣ, бутонетѣ и пр. — това зависи отъ попадането на паразита. Първите признаци на болестъта се появяватъ слѣдъ 14 — 15 дни; коня усеща силенъ сърбежъ, чеши се о яслитѣ, дърветата, хапи заразеното мѣсто или пѣкъ двата болни коня се хапятъ единъ други и облекчаватъ сърбежа си. По заразенитѣ мѣста се появяватъ малки пъпка, които отъ хапане или чесане ставатъ на рани; кожата въ последствие става дебела и даже се попукува. Ако коня не се лѣкува, то въ скоро врѣме болестъта взема голѣми размѣри и обгрѣща почти цѣлото тѣло; кожата на болното животно много надебелява, нагърчва се и бива покрита съ люспи; животното отслабва въ скоро врѣме; кожното дишане е невъзможно и преустановено и най-послѣ послѣдва смъртъ отъ кожно задушване (асфиксия). Тоя видъ кожна краста се предава на човѣка, на кучето, на котката и по-рѣдко на свинята и овцата. Чрезъ тоалетнитѣ принадлежности (покрови, трокове, торби за зѣбъ и пр.), чрезъ снаряжението, постелката, храната, яслитѣ, замърсени отъ краставъ конь, болестъта лесно се предава на здрави коне и на човѣка. Необходимо е персонала, що гледа болни коне отъ краста да се предпазва и винаги да си дезинфекцира ръцетѣ съ карболовъ разтворъ 2 — 3%. Втория видъ краста върлува по еднокопитнитѣ само и на човѣка не се предава; тя започва подъ гривата или отъ основата на опашката. Коня чувствува силенъ сърбежъ; появяватъ се пъпки; кожата се оголва, надебелява, напукува се и се покрива съ много люспи.

Третия видъ краста (*simbiotica*) не се разпространява много и на човѣка не се предава. Тя върлува по тѣзи мѣста които сж покрити съ дебели и дълги косми, т. е. по краищата на краката, а най-вече по заднитѣ

2. *Краста у козитѣ.* По козитѣ се срѣщатъ и тритѣ видове краста. Само първия видъ (*Sarcoptes scabiei caprae*) се предава на човѣка, на конете, на свини, на биволи и на овце.

Ветерин. лѣкаръ Д-ръ Vallrat е констатиралъ 1015 крастави кози въ 10 стада съ 2595 глави; преди да го повикатъ, 250 кози били умрѣли отъ краста; болестъта се разпространила по козарите и семействата имъ, по конетъ, воловетъ, свинетъ, овцетъ и пр. Болестъта започва отъ главата, очитъ и се разпространява по корема, вимето и краката. Животното бърже измършява и умира. Признацитъ на болестъта сж както при коня (сърбежъ, изприщване, струпи, опадване на космйтъ и пр.).

Втория видъ краста се локализира само по ушитъ, а третия видъ се срѣща много рѣдко.

(Следва).

Професоръ Д-ръ Пиетро Гизлени.

Освидѣтелствување на домашнитъ животни посрѣдство „отпечатацитъ“.

Всички днесъ знаятъ, че „отпечатацитъ“ отъ прѣстите на ржката и отъ ходилото на краката на човѣка сж едно полезно средство, приложено въ научната полиция за освидѣтелствување най-вече на криминалнитъ типове и че дактилоскопическитъ факти иматъ по-голѣма важностъ отколкото фотографическитъ за индивида, защото изражението на физиономията може много лесно да се мени чрезъ изкуството всѣка година, когато отпечатацитъ на краищата на прѣститъ сж неизменни въ единъ и сжщъ индивидъ и сж постоянно различни между индивидитъ.

И малцина знаятъ, че въ ветеринарното поле сж направени изучавания почти аналогични върху „отпечатѣцитъ“, които да могатъ да бждатъ използувани въ научното и практическото поле

Освидѣтелствувањето по сигуренъ и веренъ начинъ на едно животно може да е важно поради правособственостъ, търговия, но може още и поради други въпроси по ветеринарната мезицинска юриспруденция, по санитарната полиция. И съ напрѣдка на врѣмето, тамъ, гдѣто се измениха емперическитъ системи и цели по отглеждането, преуспѣваше и днесъ се стареае опредѣлянето на добитъка не само за цѣлитъ на правособственостъ, но и за точно опрѣдѣлени научни цѣли относно тѣхната полза, за опити, за съпоставяне и сравнение на животни даже въ разлика на години.

Освидѣтелствувањето на едно животно, преди всичко, и вжобще, се прави посредство *отбѣлѣзване*, съ което се придаватъ относителнитъ бѣлѣзи: името или номера на регистра, вида, рода, породата, възрастта, цвѣта, височината, упогребление, частни бѣлѣзи (зарастнали рани и др.)

Това е едно просто и сигурно срѣдство само когато се отнася за единъ или нѣколко субекта или когато се отнася за разни

типове, породи и различни цвѣтове. Обаче, тая система, колкото строго и да се прилага, може да остави невѣрности въ бѣлѣзитѣ всредъ цѣли мандри, цѣли стада, съ стотина животни отъ единъ и сѣщи типъ, съ еднаквостъ на цвѣта си, косжма и кожата или съ други думи казано, когато сж взети тия отличителни бѣлѣзи отъ много врѣме и когато за всѣко животно слѣдва да се издаде билетъ съ точно освидѣтелствувание на бѣлѣзитѣ.

И ето, че тогава се явява нуждата да се правятъ върху всѣко животно, като допълнително, притурки по бѣлѣзитѣ, знакове особенни и изкуствени по ухото, посредство халки

фиг. 1-ва.

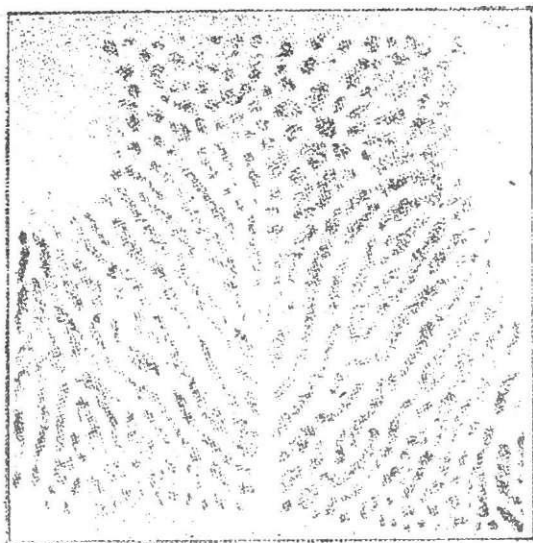
и „дамги“ металически или въ целулоидъ, по рогата, по кожата, по копитото, посредство марки или числа, зачервени на огънь, нито се пренебрѣгватъ краскитѣ или отдѣлнитѣ порязания на кожата, които изразяватъ числа или инициали. Поредно се правятъ татуирания даже и осакатявания, както и ампутация на опашката или на части по крилата на птицитѣ и др.

Ако всички тия методи, не всѣкога удобрени отъ зоофилитѣ, често пжти емперически, понѣкога съ неизвѣстна и непостоянна продължителностъ, бѣха до сега практическо приложени, то това още не иска да каже, че сж били такива, които да даждъ винаги абсолютна гаранция за освидѣтелствувание въ случай на отдѣлни оспорвания.

Реквизиционнитѣ комисии и тая по покупка на животни

въ време на война много пжти трѣбваше да се убедятъ въ лесната размѣна и замѣна на едно животно съ друго отъ сжщия видъ, отъ сжщото телосложение, отъ сжщата козина. Малко бѣлѣзи имаха извѣстни билети за освидѣтелствование, приготвени още въ мирно време.

Отъ всичко това изпъква нуждата да се обърне вниманието на читателитѣ върху ползата отъ познавание и прецѣнявание, поне за нѣкои видове животни, и за нѣкои отдѣлни случаи, други методи по-сигурни и научно основани за освидѣтелствование.

фиг. 2-та.

Свободната повърхность по кожата на извѣстни мѣста, лишени отъ косми, представлява въ нѣкои видове домашни животни, въ прилика, доколкото това се забѣлѣзва въ човѣка, гребени и бразди, следи кожни, които, поради тяхната неизмѣняемость въ всѣки субектъ и поради постояннитѣ различия въ индивидитѣ, представляватъ една безпорна цѣнность като средство за освидѣтелствование.

Тия бразди, както въ човѣка, завършватъ съ кожни пѣпчици, покрити въ животнитѣ съ голѣма и дебела епителиална пласть, ципа.

Така, когато едни видове животни (котката, кучето) показватъ едни само кожни пѣпчици въ форма на изпъкнатини или копчета, въ други, обаче, както въ воловетѣ, сжществуватъ истински бразди, гребени кожно-епидермически, по-вече или по-малко отворени, добръ прослѣдени и постоянни.

За воловетъ може да се използва широкото сръдинно мѣсто или ноздренно-бжрна повърхность, която отговаря на онова, което съ обикновенъ езикъ се казва муцуна, оглѣдало, а за козата, овцата, кучето и котката само ноздрената повърхность, т. е. така нарѣчена а върхъ на носа или оглѣдалото на носа и за свинята обикновенно казаната зурла или муцуна.

Въ тия междини има малки видоизмѣнения по кожата и които сж цѣнни поради отсъствието по тѣхъ на косми и повече е изтъкнато образуването на жлѣзитъ, на които отдѣлителнитъ канали завършватъ по кожната повърхность въ мал-

фиг. 3-та

ки низини, снишения, наречени foveae, foveolae, на които следватъ или отговарятъ толкова малки изпъкнали области, които характеризиратъ джгитъ, изпъкналоститъ или гребенигъ (arcae) въ редове или нередове, въ разни видове (кръгли, многожгълни, жглести, продълговати, кжси и пр.) придружени съ бразди, една отъ друга различни и по-вече или по-малко дълбоки.

За нѣкои видове животни, както казахме, има се възможность въ тия зони, лишени отъ косми, да се отбѣлжватъ горѣказанитъ повърхностни образувания, които сж характерни и

сж различни въ всѣки отдѣленъ субектъ и по този начинъ може да се получи еднолично освидѣтелствуване.

Въ коня*) отсъствуватъ такива подобни образувания, понеже по носа и бърнитѣ кожата не е видоизмѣнена, защото нѣма зони, лишени отъ косми, подходящи зони за цѣлѣта, която ни интересува.

За полѣзни резултати отъ *отпечатѣци*, ясно изпъкнали въ ноздрено-бърното поле на животнитѣ, гдето, повтаряме, това поле е съставено отъ кожа измѣнена, се посочватъ въ ръководството на Balhane, както слѣдва:

фиг. 4-та.

- а) едно мѣсто на бърнитѣ;
- б) едно мѣсто отгоре бърнитѣ;
- в) едно мѣсто отгоре ноздрено
- г) едно мѣсто цѣлоноздрено;
- д) едно мѣсто ноздрено-грѣбначно.

А Kormann за по-просто свежда тия мѣста или зони въ три, т. е. на едно мѣсто бърнено, друго ноздрено и трето ноздрено-грѣбначно, като подѣля мѣстото бърнено на най-висше бърнена област и на горно-бърнено, отдѣлено отъ мѣстото нездрено, което подѣление ние не считаме за необходимо.

Въ кучето и котката, както и въ овцата и козата, отсъствува бърненото мѣсто. Въ свинята, кучето и котката мѣстото ноздрено-грѣбначно е най развито въ своята горня частъ.

Въ говедата отпечатѣцитѣ се получаватъ, както вече е казано, отъ истински кожни гребени, които заематъ широкото мѣсто на муцуната. Тѣ започватъ отъ отдѣлни краища вътрѣшци на ноздритѣ и като се отправляватъ въ видъ лъчезарно сливатъ се въ срѣденъ снопъ, закръгленъ на мѣстото бърнено (фиг. 1 и 2). Иначе се представлява ноздреното поле въ овцата и въ козата, защото е сведено само на едно мѣсто цѣло ноздрено и ноздрено-грѣбначно и е по-малко за използване по причина на малката широта на трапчинкитѣ и дългата бразда средно-ноздрена (фиг. 3 и 4).

(Слѣдва).

*) И за това ние правиме опити въ това направление въ ануса на коня, които дадоха неочаквани резултати, които ще съобщимъ въ бж-даше въ списанието ни. Преводача.

Значението на родословнитъ книги въ скотовъдството.

Модерното учение за наследствеността е направило презъ последнитъ двъ десетилѣтия голѣмъ напредъкъ. Макаръ, че и следъ повторното откриване и потвърждаване на менделевитъ (Gregor Mendel) правила не всички гатанки изъ тая област на битието сж разгатнати, много въпроси сж разрѣшени ясно и недвусмислено, за разрѣшаването на други сж построени духовити хипотези, възъ основа на които се гради, творческа, практическа работа. Не е цѣль на настоящата кжса статийка да се спираме въ подробности върху резултатитъ отъ проучванията въ областта на наследствеността и да изтъквамъ грамадното имъ значение за медицината, земледѣлието и скотовъдството.

Науката е установила съ положителностъ, че наредъ съ климатическитъ условия, храненето и др. външни причини, за образуването на единъ характеръ (въ най широката смисълъ на думата) влияятъ и извѣстни предразположения, които чрезъ половитъ клѣтки на родителитъ (сперматозоидитъ и яйцата) се предаватъ на понататъшнитъ поколения. Установено е сжщо, че тия предразположения не винаги се развиватъ въ непосредствено следващото поколение: твърдѣ чести сж случаи, когато извѣстенъ бѣлѣгъ или физиологическо качество (напр. млѣчността) се предава по наследственостъ въ латентно (спяще) състояние 2—3 поколения, безъ да се прояви въ тѣхъ и се развива едва въ третото или четвъртото поколение.

Опитниятъ скотовъдецъ знае отъ практика, че едно разплодно животно никога не показва съ външния си изгледъ какво и какъ ще предава по наследственостъ на дѣцата си. Ето защо, за да се опредѣли стойността на едно животно като животно за разплодъ не е достатъчно да се оцѣни по външния му видъ и формитъ му или пѣкъ по способноститъ, които то има. Наистина и селянинътъ знае и умѣе да оцѣнява нѣкои работи отъ практика. Никой селянинъ, който стопанисва що-годѣ рационално не ще държи въ обора си една красива, но безмлѣча крава, нито пѣкъ ще продаде една млѣчна карва само за това, че не е отъ чиста порода. Но тѣзи практически наблюдения сж съвършенно недостатъчни, особено ако се касае за разплодъ при цѣлестобразна и планомѣрна скотовъдна дѣйностъ и далечъ не винаги даватъ желанитъ резултати.

Свъръменното учение за наследствеността ни казва, че двѣ живитни могатъ да иматъ съвършенно еднакъвъ външенъ видъ (бѣлѣзи и др. качества), но при разплождаването си да даватъ съвършенно различни резултати, поради обстоятел-

ството, че притежаватъ различни наследственни предразположения. Нѣщо повече: двѣ крави, *a* и *b* напр., могатъ външно да си приличатъ, кравата *a* да дава повече млѣко отъ кравата *b*, но отъ разплождението може да се окаже, че поколенията на кравата *b* даватъ повече млѣко отъ тия на *a*. Обяснението, което науката дава, е: кравата *b* е имала по-голѣмо предразположение къмъ млѣчностъ отъ кравата *a*, но поради лошо гледане то не се е развило. Предразположението е било по-слабо у кравата *a*, която поради външни условия е била по-млѣчна.

Ясно е прочее, че едно разплодно животно не може да бжде оцѣнено само по външния си видъ. Такава една прецѣнка може да се окаже много погрѣшна и да стане причина за голѣми разочарования.

При подбора на животни за разплодъ, при едно рационално скотовѣдство необходимо е да се знаятъ качества на родителитѣ и предцитѣ имъ. Ето защо твърдѣ цѣнни сж редовно воденитѣ за тая цѣль родословни и разплодни регистри. Въ тѣхъ се вписва както произхода, така и отличието на всѣко едно животно, способноститѣ му за употребление и разплодъ.

Въ страни съ високо развито скотовѣдство разплоднитѣ и родословни книги се водятъ подъ ръководството на специалисти. Оцѣнката на разплодния добитѣкъ и допускането му за разплодъ се намиратъ въ тия страни подъ държавна контрола. Надлежнитѣ животни се подлагатъ редовно на изпитания (надбѣгвания, установяване млѣчността и т. н.), като всички резултати, а сжщо и разплодни събития (оплождения, раждания, умираия) се вписватъ най-редовно въ книгитѣ.

На много мѣста въ Германия стопанитѣ сж организирани въ специални контролни дружества, на кооперативни начала, които водятъ родословнитѣ книги и съ помощта на назначени за цѣльта специалисти извършватъ редовнитѣ изпитания и регистрации. По този начинъ сж намѣрени и изолирани тѣ нареченитѣ кръвни линии (Blutlinien) на групи и поколения съ особено цѣнни качества. Въ много случаи характерътъ на цѣла една порода (която разбира се е резултатъ отъ дѣйността на скотовѣдца) се опрѣдѣля отъ единични кръвни линии.

Сѣверна Холандия притежава отъ 15 години насамъ една кръвна линия, която е била образувана отъ скотовѣдца Гро-неманъ. Днесъ всички скотовѣдци отъ този край прѣдпочитатъ тая линия.

Отъ голѣмо значение е, разбира се, редовното водене на родословнитѣ книги и регистрирането по възможностъ на повече поколения.

До сегашнитѣ ни знания на кръвнитѣ линии въ скотовѣдството сж още твърдѣ непълни и че едно цѣлесъобразно установяване на различнитѣ кръвни линии е отъ грамадно

значение за солско-стопанското скотовъдство, е изтъквано съ много специалисти. Подкрѣпата, която „германското дружество за скотовъдски изучвания“ и холандското „дружество за научно скотовъдство“ оказватъ на трудоветъ въ тая областъ, допринасятъ за повдигането на скотовъдството въ тия страни.

У насъ въ България въ това отношение, както и въ другитѣ области на селското стопанство, е направено още твърдѣ малко. Ревизиитѣ, правени въ държавнитѣ стопанства, гдѣто се водятъ книгитѣ, сж констатирвали голѣми нередовности и опущения въ книгитѣ. Главната причина за тѣзи отрицателни явления е била липсата на добръ подготвенъ технически персоналъ. . . . .

Евг. Левенсонъ.

Какво прѣдстои на Общинската Комисия за Т. П. С. въ Варна.

Врѣмето наложи въ насъ закона за Трудовата Поземленна Собственостъ съ своя правилникъ за приложението му.

По силата на този законъ общината трѣбва да раздава свободната си земя, мера на своитѣ жители и да ги оземли и то тия, които сж лишени отъ земя, за да имъ даде възможностъ да разработятъ тая земя за своето прехранване и както да даде начало за развитието на земледелието и скотовъдството.

Но, обаче, за голѣмо наше съжеление, Варненската община въ това отношение, смѣло може да се каже, приложи този законъ въ своя изродена мисль и видъ.

Тя раздаде земята си не само на жители отъ други общини, като ги оземли съ най-хубавитѣ си мѣста, но я раздаде и на такива свои жители, които по закона нѣматъ това право.

И затова мнозина Варненски жители, правоимеющи по закона на земя, а най-вече специалиститѣ, тя ги лиши отъ правото имъ за оземляване. И не само това. Ние днесъ виждаме какъ тия раздадени мѣста не се разработватъ отъ самитѣ лица оземлени, а се даватъ подъ наемъ на други за използване т. е. се търгува съ общинскитѣ мѣста. Но това значи да се изроди единъ законъ и да се злоупотрѣбява съ него.

А закона цѣли, като оземли безимотнитѣ Варн. граждани за тѣхното прехранване, да ги подтикне къмъ модерното земледелие и скотовъдство, а, следователно, да се развие и подобри покрай овощарството, градинарството, разсадното градинарство и свиневъдството, птицевъдството и краварството, а най-вече послѣдното, като задоволи населението съ млѣко въ врѣме, когато овчето млѣко намалява и престава да има.

Е, добре, на какво се дължи това израждане и злоупотребление съ закона? То се дължи на това обстоятелство, че лицата на общинската комисия за Т. П. С. не сж подготвени

и подходящи за тая важна обществена роля и задача, която имъ се повѣрява и възлага, защото нѣматъ житейска опитност и никаква представа за стопанската и скотовъдната политика на общината, а, слѣдователно, не съзнаватъ налѣжащите нужди на населението на гр. Варна. Лицата на тая комисиия трѣбва да притежаватъ солидни познания и опитност по стопанството и скотовъдството и качествата на призната честностъ и дѣйностъ. Адвокатскиятъ познания на единъ млада и неопитенъ въ живота адвокатъ не сж гаранция за правилното разрѣшение на тия стопанствени и скотовъдни въпроси на общината, които иматъ жизненъ характеръ за бъдещето на общината. И защото това не се съзнава отъ мнозина, затова ние виждаме да се вреждатъ единъ по единъ въ тая комисиия хора, които не възхвалятъ вѣра и надежда никому за разумното разрѣшение на тия въпроси. И прилагането на закона става съ огледъ на интереситъ на отделнитъ личности, които се числятъ къмъ партията на ситнитъ на деня и по този начинъ празноимеицитъ варненски жители за оземляване, между които най-вече специалиститъ, се лишаватъ отъ това тѣхно право и всѣка тѣхна инициатива за създаването на модерно краварство, свинарство и птицевъдство, — три важни отрасли на скотовъдството — замира още при зараждането си.

А нуждата отъ модерно краварство, което да задоволи съ млеко населението въ града, отъ свичевъдство, което да дава месо и масъ и отъ птицевъдство, което да задоволи съ месо и яйца населението и то доброкачествени, понеже всичко това ще се произвежда подъ контролата на Варн. градска санитарно-ветер. властъ, — е толкова голѣма и належаща, че по нея и дума не може да става, а колко повече да се спори.

Но, обаче, за да се развие краварството, свиневъдството и птицевъдството въ Варна, бе условно трѣбва да дойде въ помощъ закона за Т. П. С., защото земята е едно отъ главнитъ условия за осигуряването на кравитъ съ фуражъ, свинетъ съ необходимата за тѣхъ храна и домашнитъ птици съ модерни курниции и дворни мѣста, както и съ зърнени храни.

Ето защо ние обръщаме вниманието комуто трѣбва и на гражданитъ, варненски жители, че е време вече да се ревизиратъ раздаденитъ мѣста и да се даватъ на правоимеицитъ по закона и по този начинъ онеправданитъ, между които и специалиститъ, да осъществятъ въжделенното си желание — създаването на модерно краварство, свинарство, птицевъдство и козарство.

И така тия раздадени мѣста нѣма да станатъ лозя, както някои днесъ сж посадени, а ще станатъ модерни стопанства съ краварство, свинарство, птицевъдство и козарство, които въ едно ще да улеснятъ чувствително живота на населението въ Варна. Ние, а заедно съ насъ почти всички, не удобряваме това, гдѣто някои раздадени вече мѣста се насадиха съ лозя,

когато за тая цѣль вѣрненскитѣ лозя, толкова обширни, които представляватъ идеални условия, чакатъ своитѣ обновители съ американскитѣ лози.

На края за тази цѣль ние поканваме Окр. Ветер. Лекаръ и Градския Ветер. Лекаръ да проявятъ своята компетенция, авторитетъ и власть гдѣто трѣбва, за да се заработи въ полето на модерното скотовѣдство въ града Варна.

Плжховетѣ и тѣхното изтрѣбление

Често сме запитвани по въпроса за борба противъ плжховетѣ, които стѣ вой ага насамъ ставатъ все повече и пове-
че и причиняватъ сериозни вреди и загуби.

Миналата година по случай сушата, която бѣ само въ извѣстни области, тѣхното опустошение бѣше частично и не съ особено значение.

Отъ друга страна изстрѣблението на тия гри ачи е една предпазителна, профилатична мѣрка, защото тѣ чрезъ своитѣ паразити сж едни агенти разпространители на заразителни болѣсти, които, понѣкога сж много опасни, както това ще се види по-долу.

Затова нѣколко градове въ свѣта гласуваха кредити съ цѣль за тѣхното изтрѣбление. Така града Парижъ отпусна презъ 1920 година повече отъ 170,000 франка премии за изстрѣблението имъ, като плати по 25 ст. на глава.

Всички завѣдения съ животински и растителни материали, както и скотобойнитѣ, антрепозититѣ, табакхнитѣ и др. значително пострадватъ отъ тѣхнитѣ злини.

Плжхове.тѣ въ нашата страна сж отъ рода Mus, фамилия Muridés, която съдържа има 80 рода и 900 вида, разпространени по цѣлото земно кълбо.

Трѣбва да се знае тѣхната крайна плодовитостъ. Женскитѣ раждатъ нѣколко пжти прѣзъ годината. Младитѣ три мѣсечни сж способни вече за размножаване.

Въ Франция се различаватъ два толѣми типа плжхове: черния плжхъ -- mus rattus на Лине и кафявия плжхъ или плжхъ прѣселникъ -- mus decumanus.

Черния плжхъ, единствения, който го е познавалъ Лафонтенъ, описванъ въ неговитѣ басни, е билъ отъ азиатски произходъ, който проникналъ въ Европа въ вѣреме на кръстоноснитѣ походи. Той е разпространенъ вече въ цѣлия свѣтъ. Но той трѣбваше да отстъпи мѣстото си на другъ единъ, нареченъ Surmulot или кафявъ плжхъ, пристигналъ на голѣми групи въ Европа въ 1727 година, който е миналъ Волга съ плаване и който е и по-силенъ и по свирепъ. А този е едриятъ и сивъ плжхъ, който обитава днесъ въ нашитѣ жилища и изключително въ каналитѣ и клоакитѣ на голѣмитѣ градове.

Черния плжхъ, който е вече редкъ въ Франция, има,

изобщо, чиста козина. Женския ражда единъ пътъ въ годишната и то само 5 — 6 малки. А кафявия плжхъ ражда всѣка година отъ юний до ноемврий отъ 8 — 10 малки, който има 12 цицики.

Остановено е, че единъ женски отъ този видъ може да ражда на третия си мѣсець и че бремеността трае 5 седмици. Като се знае, че пропорцията на голѣмитѣ женски плжхове е 30%, то може да се приеме и твърди, че въ една година отъ една само двойка отъ сивитѣ плжхове може да станатъ 40 плжхове. Всичко, каквото имъ попадне ядатъ. Никое друго млѣкопитающе не е толкова лакомо и, следователно, нѣма защо да се очудване на грамаднитѣ загуби, които причиняватъ всѣка година съ тѣхнитѣ опустошения.

Превъзходенъ плувецъ и водолазъ, може да престоява доста врѣме подъ повърхността на водата. Той гризе и подковава всичко, каквото му се изпрѣчи. Измежду болеститѣ, причинени отъ плжховетѣ чумата е най-опасната. И ето заключенията на английската комисия, които се отнасятъ до плжховата чума и пренасянето ѝ въ човѣка при условията на индийска епидемия:

1) Бубоническата чума въ човѣка зависи всѣцѣло отъ плжховетѣ;

2) Заразата се предава отъ единъ плжхъ въ другъ и отъ плжхъ въ човѣка изключително чрезъ бълхитѣ на плжховетѣ . . . Следователно въ природата чумата се разпространява измежду плжховетѣ посредство тѣхнитѣ бълхи.

Тѣ плжховетѣ още придаватъ на свинята и трихината*) Месото на свинята, като се употребѣи при извѣстни условия отъ човѣка, може да му придаде сжщо трихината, И най-после плжховетѣ, като се разхождатъ по замърсениѣ мѣста отъ слюнката на жлезитѣ, болни отъ шалъ, мога да пренесатъ въ съсѣдниѣ оборъ зародиша на тая болестъ.

Начинъ за изтрѣблението имъ — Измежду многото начини за тѣхното изтрѣбление ще посочимъ първо коткитѣ, кучетата мишеловци. Доста е понѣкога присѣствието на едно отъ тия животни, за да се разбягатъ плжховетѣ.

Когато тѣхнитѣ скривалища и жилища сж много на дълбоко и тия кучета мишеловци немогатъ да ги достигнатъ, то тогава трѣбва да се прибѣгне до различнитѣ капани и пружини.

А по нѣкога и до отровни сръдства. Но тия сръдства често пѣти непостигатъ цѣлтѣта. Затова ние препорѣчваме следното средство, изпитано съ добри резултати:

Poudre de scille . . . gr. 15

Axonge . . . . . „ 60

Farine . . . . . „ 20

Всичко това се смесва добре и се поставя на едно мѣсто, за да го изядатъ плжховетѣ, които се отравятъ, но което сръдство е безопасно и безвредно за другитѣ дом. животни.

*) Гл. „Беседи на ветеринаренъ лекаръ“ стр. 73, година I-ва.

ВЕСЕДИ
на
ВЕТЕРИНАРЕНЪ ЛЕКАРЪ
започва
ВТОРАТА ГОДИНА

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ
по
здравословието на домашнитѣ животни, птици
и тѣхнитѣ продукти, развъждането, гледане-
то, преработването и търговията имъ.

Разглежда

◎ Обществения и съсловенъ животъ. ◎

Абонамента въ предплата

---

40 лева годишно.

Излиза всѣки мѣсецъ въ 1 печатна
кола или всѣки два мѣсеца въ 2 пе-
чатни коли най-малко.

Всѣки може да се абонира направо
въ редакцията въ Варна.

КРАТКО РЪКОВОДСТВО

по

Птицевъждство и Яйчарство

Азъ снасямъ само ЧИСТИ и ПРЕСНИ ЯЙЦА.

Жи обаче трѣбва да се грижишъ:

ДА МИ СЕ ДАДЕ поне единъ
МАЛЪКЪ КОКОШАРНИКЪ,
който да ме предпазва отъ ВЕ-
ТЪРЪ и ДЪЖДЪ, СТУДЪ и
ВЛАГА, та да не ношувамъ по
дърветата и да се разболявамъ.
ДА НЕ МИ ДАВАШЪ развале-
ни остатъци отъ храна и ДА МИ
СЕ ДАВА освенъ моята храна
и достатъчно натрошени черуп-
ки отъ яйца. ДА МИ СЕ ДАВА
ПРЕСНА, ЧИСТА ВОДА, ДА
БЖДЕ ГНЕЗДОТО МИ ЧИСТО,
за да не се изцапватъ яйцата и
отъ врѣме на врѣме да се ИЗ-
МАЗВА КОКОШАРНИКА съ

ВАРЪ, за да не се СЪБИРАТЪ ВЪШКИ.

ДА СЕ ПРЕДАВАТЪ ЯЙЦАТА НАЙ-МАЛКО ВЕДНѢЖЪ
СЕДМИЧНО на СЪБИРАЧА.

СЪБИРАЧИ на ЯЙЦА!

не спекулирайте съ моитѣ яйца, понеже и азъ
не спекулирамъ!

Къмъ производителитѣ и събирачитѣ на яйца:

Не забравяйте, че най-високата цѣна се плаща само
за ПРЕСНИ, ЧИСТИ ЯЙЦА.

Издава: РОБИНЗОНЪ АНДЕРСЕНЪ & С-ие

Акц. Д-во Копенхагенъ — София ул. „Дринъ“ № 4.

Печатница „Братство“ — Варна.